

La Palma

twee weken op het steilste eiland

juni – juli 2017

Hoogte profielen van het eiland La Palma

Van vele jaren geleden herken ik nog veel, het grote hotel aan de Taburiente Plaza, de autoverhuurder en de grote parkeerplaats er tegenover. Het is zo'n veertien jaar geleden dat ik hier op La Palma voor het eerst was in het plaatsje Los Cancajos en er is veel bijgebouwd in dit toeristenstadje. Nu zit ik in het andere grote hotel een paar honderd meter verderop. Het is gebouwd bovenop een winkelcentrum, maar merkwaardig, bijna alle winkelpanden zijn gesloten of staan leeg en te huur. Een vreemd contrast, de met kranten dicht geplakte ramen, terwijl langs de ruige rotskust een fraaie wandelpromenade is gebouwd. Was er veertien jaar geleden hier nauwelijks een restaurant te vinden, nu schijnen er in de vele straatjes en op de pleintjes ontelbare tapa's bar's, pizzeria's en restaurants bijgebouwd te zijn.

Mijn kamer in het appartementencomplex lijkt op een twee-kamer flat. Een royale badkamer, aparte slaapkamer, een woonkamer en een keuken achter schuifdeuren, ik heb het wel eens kleiner gehad. Het balkon kijkt uit over zee en ook op het zwembad. Slechts mijn appartement uit, een trapje naar beneden en ik sta aan het nu rustige zwembad. De strakke witte muren met het netjes gelakte houtwerk van deuren, kozijnen en meubels, geven een verzorgde indruk. Als ik tegen het einde van de middag het zwembad wil gaan proberen, neemt een groep opgeschoten Spaanse jongeren bezit van het bad en de stretchers er omheen. Weg is de rust. In mijn keuken zet ik koffie met het net gekochte pak Bonka koffie. Een koffiemark dat ook bij een van de oefeningen in de Spaanse cursus gebruikt werd. Het maakt wel dat ik in de Spar supermarkt tussen de onbekende pakken koffie wel die van Bonka van de schap haal. Het lijkt op sluikreclame. Op mijn balkon met uitzicht op het lawaaiige zwembad drink ik mijn koffie. Dan vlucht ik naar binnen, naar mijn royale eettafel en blader nog eens in de reisboeken en folders van La Palma.

In het stadje hoor ik om mij heen veel Spaans, de Nederlandse toerist schijnt hier in de minderheid te zijn. Toch spreekt men mij direct in het Engels aan, dan is het vreemd om op het nog verse Spaans over te schakelen. Behalve drie grote hotels en enkele kleinere is het stadje volgebouwd met appartementencomplexen in pastelkleuren. Het lijkt ingesteld op langdurig verblijf door overwintelaars en pensionado's. Ook in mijn appartementencomplex lijken sommige appartementen gebruikt te worden voor langdurige bewoning. Als ik door een toevallig openstaande deur kijk zie ik ingerichte kamers met bloemen en planten. Niet voor niets wordt La Palma het eiland van de eeuwige lente genoemd door het constante klimaat gedurende het hele jaar, ideaal voor overwintelaars

Strand van Los Cancajos, met hotelcomplexen op de achtergrond

Eerst maar eens naar het welkomstpraatje van de hostess van de reisorganisatie. Het is niet verplicht, maar door wel te gaan kom je achter praktische handige feiten. Het wordt gehouden in een bedompt vergaderzaaltje in een andere hotel in het stadje. Het verhaal van de uit België afkomstige hostess gaat al snel over alle mogelijke excursies en wandelingen. Toch boek ik twee excursies bij haar, het geeft mij een paar vaste momenten in de planning van mijn eigen dagprogramma voor de komende twee weken. Bewust heb ik voor de vroege sessie van het verhaal, om half tien, gekozen in het hotel aan de andere kant van Los Cancajos. Daardoor ben ik om elf uur weer terug op mijn kamer, zodat ik nog wat aan deze dag heb.

Om te beginnen kies ik voor een makkelijke wandeling naar Santa Cruz, de hoofdstad van het eiland. Het is een wandeling van 5 km heen en straks weer 5 km terug. Het is mogelijk om met de bus te gaan, maar ik zie deze wandeling als een eerste verkenning. De weg voert eerst langs de pas gerenoveerde stranden van Los Cancajos, dan langs de rotskust, vervolgens door een industriegebied, om dan via een stukje langs de hoofdweg bij het centrum van Santa Cruz uit te komen. Onderweg herken ik veel van veertien jaar geleden. Hoewel ik die wandeling toen maar twee keer gedaan heb.

De beroemde hoofdstraat O' Daly, met zijn kinderkopjes plaveisel komt ook bekend voor. Hoge koloniale herenhuizen met karakteristieke balkons geven sfeer en schaduw in de smalle winkelstraat. Het hoogtepunt volgens de reisgids moet het driehoekige Plaza de Espana zijn. Ik herken het weer en het ziet er nog steeds authentiek uit, maar niet echt bijzonder. Het mooiste zou het gemeentehuis, gelegen aan het plein, moeten zijn. Vorige keer was ik hier ook binnen geweest. Nu vind ik de raadszaal op de eerste verdieping wel mooi met de rode stoelen en rode bekleding. Als bezoeker, of als toerist, kun je zomaar de lege raadszaal inlopen. Het fraaiste is het houten trappenhuis en de wandschildering, Maar om daar alleen nu helemaal naar Santa Cruz voor te komen. . . Volgens de reisboeken zit het pleintje vol met oude nietsdoende mannetjes. Inderdaad in de schaduw van de patio van het gemeentehuis zitten ze op de bankjes. Druk orerend met leeftijdsgenoten of juist slapend, maar ze zitten er.

Bij mijn vorige bezoek vele jaren geleden, heb ik de oude traditionele balkons gemist. Het zou de plek zijn waar vele ansichtskarten van gemaakt zijn. Nu vind ik ze, dankzij de tip van de Belgische hostess van vanochtend en een bordje aan een gevel: 'tipico balcones'. Het is een pracht van bloemen op oude en verweerde balkons die nu waarschijnlijk voor de toeristen in stand gehouden wordt. Via een omweg kom ik weer op het pleintje waar ik de vorige keer het bezoek aan La Palma afgesloten heb met een lunch op de dag van vertrek. Er lijkt niets

veranderd. De groene smeedijzeren tafels en stoelen en de illustratieve menuborden langs de gevel zijn er nog steeds.

Via de zelfde weg wandel ik terug naar Los Cancajos, maar nu sneller omdat ik de aanbevolen route langs de stranden en wandelpromenade nu oversla.

Voor vandaag heb ik een busreisje geboekt bij de TUI hostess. Het zal een tocht van ongeveer negen uur worden met een busje voor 20 personen. Waarheen? Ik weet het niet meer, bij de uitleg van de Belgische gids heb ik niet zo goed opgelet. Maar na later zal blijken zal de dag aan de bananen zijn gewijd, los platanos. De route gaat met de bus langs de kustlijn van de noordelijke helft van het eiland. Eerst naar het westen en dan via het noorden weer terug naar de oostelijke zijde van het eiland. Om van oost naar west te komen gaat de slingerende weg via een tunnel van 1100 meter dwars door de brede bergrug op het midden van het eiland. Een spectaculaire doorsteek, waarbij er voor de beide richtingen twee tunnelbuizen zijn geboord door het vulkanisch gebergte. De tunnelbuis van oost naar west ligt enkele tientallen meters hoger en daarom maakt de weg enkele bochten extra voor de doorsteek kan beginnen. De vrij recente aanleg van de tunnels was voor de economie van grote waarde. Voorheen was het verkeer tussen de oost en west helft van het eiland verplicht de lange omweg langs de zuidpunt van het eiland te maken. De gids, ook Belgisch, vertelt dat de economie van het eiland draait om het belangrijkste exportproduct de bananen en dat is al zo sinds honderden jaren. De inkomsten vanwege het toerisme komen niet hoger dan een tweede plaats. Direct na de doorsteek vanuit de tunnel lijkt het wel of de hele westzijde van het eiland een hele grote bananenplantage is. Op de glooiende hellingen zien we ontelbare plantages, sommige ommuurd als bescherming tegen de zeewind. De steden en de dorpen lijken een plaats gevonden te hebben op de hellingen tussen de bananenvelden.

Bij een bustour als deze is het vooral zitten in de bus en naar buiten kijken. Enkele malen mogen we er uit voor een fotostop op een uitzichtspunt of voor een toiletstop. De twee korte wandelingen in het programma zijn slechts uitstapjes naar uitzichtspunten. In een klein hoog gelegen plaatsje, Rogue de Faro, wordt de lunch geserveerd. Voor de snelheid staat de gereserveerde tafel voor twintig personen al klaar en zijn er in de keuken al twintig bordjes met ieder vijf tapa's voorbereid. Het is voldoende maagvullend en bij de grote omelet krijg ik het gevoel dat ik deze avond niet meer hoeft te eten.

In San Andres stappen we uit voor een korte wandeling in het historische stadje die straks zal eindigen bij de rumfabriek. Aan de zeezijde van het stadje staat een goed bereikbare bananenplantage. Hier houdt de Belgische gids zijn verhaal over de groeicyclus van negen maanden van de bananenboom. Pas hier kan ik de bananentrossen en bloemen in de trossen goed van dichtbij zien. Zoals aangekondigd is de laatste stop bij een rumfabriek. We krijgen hier de kortst mogelijke rondleiding. Aan de hand van posters wordt de productie van rum uitgelegd in minder dan vijf minuten. De proeverij is datgene waar iedereen op wachtte. In zeer kleine plastic bekertjes wordt een beetje van de goedkoopste rum geschonken. We beginnen met de honingrum. Ondertussen worden de eerste aankopen van hele en halve liter flessen rum al bij de kassa afgerekend. Ik besluit nog eens de bananenrum te proeven.

's Avonds heb ik geen echte trek meer in een maaltijd, maar bij een bodega met een fijn terras bestel ik een barraquito. Het is een soort van kofficocktail met laagjes chocolade, koffie, melk, likeur en slagroom. Vanochtend zag ik enkele van de medereizigers bij de koffiestop een barraquito bestellen en ik werd nieuwsgierig. Deze avond bevalt de eerste kennismaking met de barraquito heel goed.

Uit het boekje met wandelroutes kies ik vandaag de enige die Los Cancajos als startpunt heeft. Het belooft een makkelijke wandeling van 6 uur te worden. Het beschreven startpunt is een 'breed voetpad die vanaf de strandpromenade aftakt'. Het kost meteen al moeite om dat pad te vinden. Eerst loop ik te ver en verdwaal op een knooppunt van snelwegen en rotondes. Ik loop terug en zie op een muurtje een witte punt, zou dat de markering zijn?

Dit pad blijkt dood te lopen omdat het alleen bij privé woonerven uitkomt. Bijna geef ik de pogingen al op totdat ik dan als laatste nog een trapje bij een muurtje probeer. Dat blijkt de juiste keus te zijn, want dan pas na tientallen meters zie ik de geel-witte markering op een muur die de uitgezette wandelpaden aangeeft. Door het zoeken en heen en weer lopen heb ik een half uur verloren. La Palma wordt het steilste eiland genoemd en dat blijkt ook. Meteen gaat het asfalt paadje met een helling van 45 procent omhoog. Omhoogklimmend via een combinatie van trappen, asfalt, beton en geitenpaden kom ik bij de kruizing met de hoofdweg. Het is gelijk ook een test voor de conditie van mijn knie. Al bijna enkele maanden sukkel ik met een blesure aan mijn knie die nu grotendeels hersteld is. Gaande weg leer ik de aanwijzingen in het wandelboekje beter begrijpen. De route voert langs een klein bergtopje, de Brena Alta. Eigenlijk er omheen, want de beklimming naar het uitzichtspunt op de top is facultatief. Om mijn knie te ontzien besluit ik deze beklimming tot later uit te stellen. Misschien op de terugweg, of anders op een andere dag.

Soms beschrijft de route een bypass via een stenig en lastig pad, om een stukje asfaltweg te omzeilen. Dan kies ik liever dat stukje over de makkelijk te belopen asfaltweg, dan over een stenig, steil en soms de gevaren van rollend grind te moeten riskeren. Volgens mijn herinnering van vroeger komt de weg naar Mazo direct in het dorpje uit op een parkeerplaats. Tot mijn verbazing zie ik het dorp Mazo nu opeens tientallen meters onder mij vanaf het geitenpad. Via een uiterst steil zijpad met losliggend grind rol ik haast het dorp in. De reden om juist op deze zaterdag naar Mazo te lopen is de weekendmarkt van de lokale producten. Ik herinner mij van vroeger een markthal die ik toen gemakkelijk kon vinden. Nu ik vanboven op het dorp kijk, is er geen enkele aanwijzing waar die markthal te vinden is. Het dorp is tegen de berghelling aangebouwd en lijkt zo uit meerdere etages te bestaan. Op goed gelukt daal ik wat af in het dorp en probeer in een paar straten te vinden wat ik zoek. Bij toeval zie ik opeens de parkeerplaats en daar tegenover de kale markthal. Ik herken het weer van vele jaren geleden. Binnen in de hal is het niet druk en ik zie een ruime uitstalling van kraampjes met groente, kaas, brood, gebak en honing. Het ziet er bijna net zo uit als veertien jaar geleden. Nieuw is nu wel de koffiebar met statafels. De ernaast gelegen school voor de fabricage van handnijverheidsartikelen is gesloten in het weekend. Enkele ambachtslieden hebben daarvoor in de plaats een kraampje in de markthal verkregen. Langer dan kwartier blijf ik niet binnen, want veel is er niet te zien en inkopen doen hoeft niet.

Op de hoek van het pleintje is een café en na de wandeltocht van ruim drie uur en het bezoek aan de markt, ben ik toe aan een pauze. Ik ben de enige klant in het saaie en kale café. Er staan slechts vier tafeltjes en er is een biljarttafel. De barman zit in een hoekje achter de bar en is verdiept in zijn

puzzelboek. Ik bestel een koele Coca Cola en bestudeer de kaart voor de route terug. De wandeling in mijn boek wil mij een grote lus laten maken om nog een ander dorp te bezoeken en dan via een gedeeltelijke andere route terug naar Los Cancajos, Om mijn knie te ontzien, puzzel ik een andere route uit over secundaire asfaltwegen.

Tijdens de terugtocht heb ik steeds zicht op het vliegveld en op vele kilometers afstand zie ik zelfs het grote gebouw van mijn hotel liggen. Het blijkt toch nog een hele lange terugtocht te worden en steeds heb ik de kaart nodig of Google Maps om te zien om ik nog goed loop. Het loopt wel gemakkelijker langs de bijna continue dalende asfalt wegen, maar het blijkt toch niet sneller te zijn. Net als ik overpeins dat ik vandaag nog geen enkele andere wandelaars gezien heb, nadert van rechts een groepje wandelende jongeren. Ze komen vanaf een oude 'camino', een route die ik ook overwogen heb. Aan mij vragen ze waar het voetpad naar de Brena Alta is. Ik weet het ook niet, we zijn ver af van de duidelijk gemarkeerde paden. Met hun wandelstokken durven ze een nauwelijks herkenbaar pad aan dat steil de helling op gaat en tussen de bomen verdwijnt. Zij liever dan ik.

Als ik nu al ruim vijf uur aan het lopen ben, ga ik toch wat voelen in mijn rechter knie en ik begin me wat zorgen te maken. Links voel ik iets wat op een beginnende blaar lijkt. Het dorp Los Cancajos heb ik wel al in zicht, maar blijft ver weg. Er zit nog een hele kloof tussen die alleen te overbruggen is via slingerende bergwegen. Naar mate ik lager kom, neemt de bebouwing toe en gaat mijn zelf bedachte route via woonwijken. Nog steeds moet ik nog enkele honderden meters hoogteverschil overbruggen. Pas als ik de oversteek van de snelweg LP-5 gemaakt heb sta ik aan het begin van het langgerekte stadje Los Cancajos. De resterende honderden meters loop ik met vernieuwde energie. Na ruim 6 en een half uur onderweg geweest te zijn, kom ik weer op mijn hotelkamer. Het wandelboekje gaf een tijd op van 6 uur en een kwartier, veel tijd heb ik niet gewonnen door de lus in te korten. Het is tijd om te relaxen.

's Avonds ga ik naar het La Bodeguita de Los Cancajos voor een klein hapje. Deze gelegenheid heeft tot nu toe het fijnste terras en een compacte menukaart met eten en drinken. Het schijnt mijn stamterras te gaan worden voor de komende weken.

Misschien een vreemde keus om op een zondag naar de tweede, 'geheime', hoofdstad van het eiland te gaan. Toch besluit ik om de bus te nemen naar Los Llanos op deze zondagmorgen. Volgens mijn reisgids zijn er een aantal zaken open en enkele dicht. De meeste winkels zullen wel dicht zijn, maar misschien is Los Llanos wel een mooie stad. Om er te komen kost nog wel wat tijd. Eerst moet ik met de bus van Los Cancajos naar de hoofdstad Santa Cruz. De bushalte is vlak achter het hotel en de bus rijdt volgens de dienstregeling op zondag om het uur. Inderdaad redelijk rond de verwachte tijd op deze zondagmorgen verschijnt de bus. Samen met nog een Spaanse dame stap ik in. Een kaart voor de rit van een kleine vijf kilometer kost 1.37 euro, contant te betalen aan de chauffeur.

Helaas mis ik op het busstation van Santa Cruz de overstap op de bus naar Los Llanos, die is net weg. Ook deze buslijn gaat op zondag om het uur. Bij het busstation is een cafetaria en ik bestel een mok Café Americano en een broodje. Het uurtje wachten buiten aan een tafeltje in de zon is geen straf. Al een half uur voor vertrek komt buslijn 300 al aangereden. De passagiers stappen uit en ik vraag aan de chauffeur voor de zekerheid wanneer hij vertrekt. Elf uur, hoor ik, precies wat ik verwachtte en ik ga verder met wachten.

De rit naar Los Llanos duurt ruim een uur en een kaartje kost 2.10 euro. Bij het zien en voelen van al die bochten die de bus maakt, realiseer ik me weer waarom ik geen auto gehuurd heb. Ik krijg al spierpijn in de armen als ik denk aan het maken van al die bochten. Vorige keer had ik op La Palma wel een auto gehuurd en de eerste week had ik spierpijn van het draaien aan het stuur.

In Los Llanos bereikt de bus de eindhalte, het busstation. Het ziet er ongezeellig uit. Als ik uitstap, met slechts enkele andere passagiers, vraag ik me af: waar is het stadscentrum? Met wat zoeken en met de stadskaart in mijn reisgids vind ik vrij snel het centrum. Een bordje met een verwijzing naar het stadhuis (ayuntamiento) zet mij op het goede spoor. Het belangrijkste plein zou het Plaza del Espana moeten zijn. Inderdaad, ik vind het. Midden op het kale en kille plein staat een aantal majestueuze bomen en het stadhuis is aan het plein gelegen. Ik zie merkwaardige versieringen, zoals overmaatse sombrero's aan de lantaarnpalen. Onder de boom staat een rijtje stoeltjes en daarop zitten ze weer, de oude mannetjes, bezig met niets doen. Daarachter een terras van een café-restaurant, maar gesloten. Aan de andere kant van het plein, voor de kerk, een tweede terras waar wel bediend wordt. Het zit vol met mensen en er is nog geen tafel vrij. Ik loop een zijstraat in. Alle winkels zijn gesloten. Ook in deze straat is een terras, maar alle tafels bezet. Ik loop nog een rondje door de straten en een rondje om de kerk. Dan volg ik een verwijzing naar een archeologisch museum, dat zou open moeten zijn volgens mijn gids. Inderdaad het moderne gebouw is geopend, maar tot twee uur. Om nu een entreekaartje te kopen is onzinnig, het gaat zo meteen sluiten. Ik wandel terug naar het terras bij de kerk. Daar vind ik een vrije tafel en ik bestel een broodje met vlees en een koffie.

Langer in deze tweede hoofdstad blijven lukt mij niet en ik besluit om de bus van half drie terug te nemen. Op mijn weg terug naar het busstation kom ik bij een binnenplaatsje met een fontein. Het schijnt te horen bij een museum dat bij de kerk hoort. Precies om twee uur houdt ook de fontein er mee op. Alles in dit stadje gaat vanaf nu siësta houden. Nu wordt het echt tijd om de bus in het busstation op te zoeken.

Stipt op tijd vertrekt de bus voor de rit terug naar Santa Cruz. Op korte afstand passeert de bus de plaats Los Cancajos. Ik herken een rotonde vanwaar ik heel snel bij mijn hotel kan komen. Toevallig heeft iemand anders in de bus ook om deze halte gevraagd. Handig, want ik spring de bus uit en ben binnen vijf minuten lopen terug in het hotel. Het alternatief was meerijden naar Santa Cruz en daar weer op de bus naar Los Cancajos wachten.

Deze avond is het ook in Los Cancajos te merken dat het zondag is. De helft van alle restaurants en café's zijn gesloten. De bedoeling was om vandaag eens bij het restaurant 'Mi Rincon' te gaan eten. Helaas zijn alle tafels bezet of gereserveerd. Daarom ga ik naar een restaurant er vlak naast waar ik nog niet eerder was geweest. De bediening is hier gewoon stug en letterlijk niets zeggend. Het bord eten dat ik krijg is fantasieloos en de prijs hoger dan wat ik tot nu toe gewend ben. De weinig spraakzame ober vraagt zelfs niet eens of ik nog koffie of een dessert na wil, wat hier gebruikelijk is. Hoe dit restaurant heet staat op de gevel: "Avenida Casa Pipo". De chagrijnige ober doet niet aan een clown denken. Maakt niet uit, bij dit restaurant kom ik niet meer terug. Ook in het hotel heerst de zondagrust, het cafetaria in het hotel is ook gesloten.

Na twee uur lopen en klimmen zie ik nog steeds mijn hotel. Maar nu wel vanaf een hoogte van 565 meter. Eergisteren had ik besloten de klim naar de top van de Brena Alta nog even over te slaan. Vandaag sta ik dan toch op deze berg die al vanaf verre herkenbaar is aan de ronde en bolle vorm. Nu ik hierboven op het vlakke plateau van het uitzichtspunt sta, doet het mij denken aan een hard gekookt ei waar het kopje vanaf geslagen is. Veertien jaar geleden was ik hier ook, maar toen met een huurauto. In mijn herinneringen zag het

uitzichtspunt er toen anders uit. Er waren zonwerende afdakjes en royale picknick banken. Nu is het ronde plateau van 'el mirador' kaal met een ronde grindcirkel en slechts 3 losse bankjes. Vanaf dit punt kijk ik eerst uit op de oostkust en als eerste valt het vlak aan de zee gelegen vliegveld op met slechts een landings- of startbaan die net lang genoeg is voor internationaal vliegverkeer. Meer naar links kijkend zie ik de langgerekte bebouwing van de toeristenplaats Los Cancajos waar ik vandaan kom. Zelfs mijn hotel is door zijn omvang goed

herkenbaar. Volgens de bewegwijzering zou de gelopen afstand zo'n 6.5 km zijn en volgens de boeken ligt het uitzichtpunt op 565 meter hoogte. Vanaf hier heb je volledig rondom uitzicht. Ook zie ik de plaats Mazo liggen tegen de berghellingen. Het lijkt heel dichtbij, maar uit ervaring weet ik dat het nog ruim een uur lopen is om er vanaf hier te komen.

Deze ochtend heb ik mijzelf verwend met een ontbijt op een terras in het stadje. Mijn hotel is een appartementengebouw en serveert geen ontbijt. De broodjes die ik bij de Spar haalde in de afgelopen dagen, bleken steeds keihard te zijn. Bij La Bodeguita krijg ik vers brood met een stevige omelet, samen met een flinke mok zwarte koffie voor slechts drie euro. Daarvoor kan ik het in mijn eigen keuken niet regelen. Bovendien zit ik op dit terras gezellig met alleen Spanjaarden. Zij doen ook hun ontbijt en lezen in de krant. Na dit ontbijt ben ik klaar om op pad te gaan voor de klim naar de Brena Alta. Ik ken de route er heen nog, zodat de wandelgids in mijn rugzak kan blijven.

De terugweg van de Brena Alta is overwegend dalend en daarom leg ik dat in ruim anderhalf uur af. In de voormiddag ben ik weer terug in mijn appartement, tijd voor een siësta op het balkon.

Een keurig geel-wit wegwijzer bord wijst recht vooruit, naar Santa Cruz nog 2.3 km. Het bord hoort bij de keurige bewegwijzering en gemarkeerde wandelpaden over La Palma. Ik kijk ook recht vooruit en zie daar beneden in het dal de stad Santa Cruz liggen. De stad waar ik na bijna vier uur wandelen alles zal vinden wat ik nodig heb, een terras, koele Cola en de bus terug naar Los Cancajos waar het hotel staat. Ik kijk naar beneden waar het pad zich dient te vervolgen, maar ik zie niets. Aan de rand van deze oude vulkaankrater houdt het betonnen pad op en volgens de wegwijzer moet het hier verder omlaag lopen. Niets te zien wat op een beloopbaar pad lijkt. Ja, er lijkt een steil zandpad omlaag te gaan, maar het ziet er zo woest uit dat het niet verantwoord zou zijn om het te gaan proberen. Het lijkt wel of het oorspronkelijke pad weggespoeld is door zwaar weer. Op deze omwoelde richel naar beneden gaan zou mogelijk zijn, maar dan wordt het kruipen op handen en voeten. Dit is vervelend want ik heb zojuist ongeveer drie kwart van de wandelroute, die staat beschreven in mijn boek met 63 wandelroutes, afgelegd. Teleurgesteld ga ik een stukje terug, peinsend over hoe nu verder. Het is vlak aan het einde van een villawijk die op de helling ligt en een Spaanse dame roept mij aan. Ze zwaait en roept: "daar is geen voetpad". Het is net of ze al meer wandelaars tot de orde geroepen heeft. Ik wandel op de in het vurig rood geklede Spaanse dame met zonnebril toe, in de hoop wat meer uitleg te krijgen. Zij spreekt geen Engels en mijn Spaans is nog niet zo goed, maar ik begrijp wel dat ze me sterk adviseert om langs een andere weg naar Santa Cruz te gaan. Ze maakt een wijs gebaar en wijst alsof ik via de andere berghelling in Santa Cruz kan komen. Even verderop staan twee oudere mannetjes die met een betonmolen bezig zijn. Aan een van hun probeer ik ook de weg naar Santa Cruz te vragen. De vriendelijke man spreekt meer Spaans dan ik kan verstaan, maar wijst wel een volledige andere route naar Santa Cruz aan. Ik begrijp dat ik beter terug kan gaan naar de hoofdweg. Na het tweetal bedankt te hebben, wacht ik tot ik uit het zicht ben en bekijk Google Maps in de schaduw van een boom. De richting die de dame aanwees zal mij volgens de kaart nooit in Santa Cruz brengen, alleen maar verder weg. Het wijste besluit lijkt te zijn om terug naar de hoofdweg te gaan en indien mogelijk een bus af te wachten, of de zelfde route terug te nemen zoals ik gekomen ben.

Het is een kwartier durende klim door de steile straatjes van het plaatsje Velhoco voor ik weer op de hoofdweg ben. Bijna direct vind ik op de hoofdweg een café-restaurant dat open is. Op het terras zitten twee toeristen en op de parkeerplaats staat hun huurauto en een politiewagen. Aan de bar hangen de twee politieagenten. Bij de barman bestel ik een Cola. Om drie redenen, te eerste is mijn water zowat op en ik heb dorst. Ten tweede dan kan ik wisselen voor klein geld, nodig als ik een bus tegenkom. Als laatste om te vragen hoe laat hier een bus voorbij komt. Langs de weg en vlakbij het café stond een bushalte bordje. De barman kijkt niet begrijpend, net of hij zich nu pas realiseert dat er een bushalte voor zijn terras is. Hoe laat die bus dan komt weet hij ook niet. In een hoekje hangt nog een man aan de bar maar die schudt ook dat hij van niets weer. Net als ik met mijn flesje Cola naar buiten kom, ziet ik de achterzijde van een rode openbaarvervoer bus in de bocht verdwijnen. Wetende dat de bussen om het uur gaan en 's middags om de twee uur besluit ik toch maar te gaan lopen naar Santa Cruz, langs de zelfde route zoals ik gekomen ben. Die route is gemarkeerd met witte-gele markeringen en ik weet zeker dat er geen paden weggeslagen zijn.

Deze morgen ben ik vroeg met de bus vertrokken vanuit Los Cancajos naar Santa Cruz, met het doel om eerst in de hoofdstad te gaan ontbijten. In het stadscentrum zijn er meer restaurants en bars te vinden die 's morgens al open zijn voor een ontbijt dan in mijn eigen plaats. Op een pleintje, half in de zon, bestel ik een stevig warm broodje met kaas en ham, samen met een sterke kop zwarte koffie. Dat moet genoeg energie geven voor de wandeltocht die als eerste in mijn boekje staat met classificering 'gemakkelijk' en met een duur van 3 uur en een kwartier.

In het eerste uur moet flink geklommen worden door de smalle straatjes van de buitenwijken van Santa Cruz. Het wordt steeds duidelijker dat de stad tegen een vulkaanhelling gebouwd is, want deze straatjes lijken de steilste te zijn die ik ooit gezien heb. Het duurt ruim een uur voordat ik in rustig tempo geklommen ben naar zo'n 400 meter. Optioneel op de route is een uitstapje naar het uitzichtpunt 'Mirador de la Concepcion'. Het uitzicht is hier fraai, ik sta haast boven de rotondes die in het havengebied van Santa Cruz liggen. Dit uitstapje maakt de route een half uur langer.

De volgende bezienswaardigheid op de route is een klooster, het Monasterio del Cister. Het blijkt een groot gebouw te zijn waar de stilte heerst die bij een klooster hoort. Daarna wordt de beschrijving in het boekje wat onduidelijker. Na wat zoeken besluit ik de beschreven excursie door villawijken met mooie tuinen en paden die mogelijk overwoekerd zouden zijn, over te slaan en de route verder te vervolgen over de hoofdweg. Het is een optie die beschreven staat. Alles op het afgedrukte kaartje lijkt wel te kloppen en na een bypass over de hoofdweg pak ik de beschreven route weer op. Alles klopt met de beschrijving, de keurige wit-gele bordjes met de routeaanduidingen staan op paaltjes. De schilders hebben strakke wit-gele markeringen op muurtjes, stenen, wegdek en lantaarnpalen geschilderd. Het klopt allemaal en ik zet met frisse moed in voor de laatste twee en een halve kilometer naar Santa Cruz. Totdat ik dus op die onneembare hindernis stuit van de afgrond met een weggespoeld pad.

Monasterio del Cister – Cisterciencer klooster

Uiteindelijk kom ik toch terug in Santa Cruz door het hele stuk terug te lopen en voorzichtig die hele steile straatjes af te dalen. Op het eind, vlak bij het centrum van Santa Cruz aangekomen, maakt het niet meer zoveel uit welk steegje ik neem, als het maar afdaalt. Tot mijn verbazing sta ik opeens op het 'Plaza de Espana', het hoofdplein van de stad. Vanaf hier is het niet ver meer naar het busstation.

Als ik vlakbij het busstation ben zie ik lijn 500 net weggrijden. In het cafetaria bestel ik een frisse Fanta en bestudeer de tijden van de bussen. Het is siësta en dan gaan het bussen om de twee uur. Dan besluit ik niet op die bus te gaan wachten, maar die vier en een halve kilometer naar Los Cancajos er dan maar bij te doen. Wat een gemakkelijke wandeling van drie uur had moeten worden is nu ruim zes uur geworden. Op een stretcher bij het zwembad rust ik uit en houd mijn eigen siësta.

Gestaag klimt de bus omhoog langs de bochtige weg LP4 van uit Santa Cruz naar Roque de los Muchachos. De tocht voert langs alle vegetatiegordels, aldus de gids voorin. Eerst op lage hoogte overheersen de palmen en de bananenbomen. Iets hoger kronkelt de weg zich omhoog door een dicht naaldbos en vanaf zo'n 2000 meter wordt het kaal. De lage doornige struiken begroeien de berghellingen en nu in dit jaargetijden bloeit de gele brem uitbundig. Het doel van de bustocht is de rotsformatie Los Muchachos op een hoogte van 2426 meter. We zullen daar uitstappen en een wandeling van drie en een half uur gaan maken langs de rand van de Taburiente. Het immens grote gat dat de 'Caldera de Taburiente' genoemd wordt is geen vulkaankrater. Het gat met een doorsnede van 8000 meter en een diepte van 2000 meter is ontstaan door vulkanische activiteit en de daarmee gepaard gaande aardverschuivingen. Onder leiding van een, alweer, Belgische gids ga ik met een groepje van 12 Nederlanders een wandeling langs een deel van de rand van die krater maken. Een zelfde soort groepje uit de zelfde bus, maar dan van Duitse afkomst, loopt enkele minuten vooruit onder begeleiding van een Duitstalige gids.

Al bij het omhoogrijden met de bus kwamen we al boven de laaghangende wolken uit. Nu hier boven zien we het lichte wolkendek onder ons liggen. Het maakt wel dat de zon hier fel schijnt. Ondanks de hoogte van 2400 meter is het aangenaam warm, met een lichte bries. Door de heldere lucht en de 'wet tegen lichtvervuiling' die in 1999 aangenomen is, zijn de omstandigheden om hier sterrenwachten, observatoriums en telescopen te bouwen ideaal. Al op de rit omhoog zie ik vanuit de bus al de glanzende witte koepels van de vele observatoriums die hier gebouwd zijn. Tijdens de wandeling zullen we er nog meer zien, wordt er door de gids voor in de bus gemeld.

Op de parkeerplaats bij de Roque de Los Muchachos op 2426 meter, staat een informatiehuisje en een plateau met een kaart van het gebied. Voor we echt met de wandeling beginnen wordt de route op de kaart aangewezen. Ook het eindpunt van de wandeling kunnen we al zien liggen. "Kijk daar op die vierde bergtop, waar dat huisje en die antennemast net zichtbaar zijn". Het lijkt niet zo ver weg, maar toch zullen we er ruim drie uur over gaan doen.

De wandeling gaat over een pad met vele rotsen en ongelijke liggende stenen. Hier en daar een traprede en het gaat bijna altijd omhoog of omlaag. Soms heel even een kort stukje vlak liggend zanderig pad. Omdat we continue langs de kraterrand lopen moet je goed uitkijken hoe je de voeten neerzet en de stappen maakt. Op echt gevaarlijke punten is soms een hekje gemonteerd. Bij de start werden er wandelstokken ter beschikking gesteld. Ik ben dan zo eigenwijs om er dan geen te nemen en te vertrouwen op mijn eigen balans. Nooit heb ik met een stok in de bergen gelopen en ik voel me met losse handen vrijer. Desnoods kan ik steunen op stenen, of als het pad echt heel moeilijk wordt op handen en voeten verder gaan. Toch maak ik nog wel eens een miststap of stoot een voet als ik die niet hoog genoeg optil. Soms moet ik na een grote stap nog wel eens opnieuw het evenwicht terugvinden, maar het gaat nog steeds goed.

De blik in de krater met een diepte van 2000 meter is indrukwekkend. Diep onderin zien we een smal riviertje stromen. Door erosie kleuren de rotsen in alle mogelijke schakeringen tussen zwart, bruin, rood en geel. De weelderige vegetatie bestaat voornamelijk uit de gele brem die in bloei staat. Velden met paarse bloemen zorgen voor een kleurrijke afwisseling. Diverse landen hebben hier hun eigen telescopen staan. Meestal in gebouwtjes met een stralende witte koepel er boven op, of soms andere vreemde constructies. Het Nederlandse observatorium staat er ook, het is een kleine bolvorm op een constructie met witte poten. Dat is voor de stabiliteit, aldus de gids. Links daarvan staat de William Herschel-telescoop, die met zijn grote spiegel als eerste het optische bewijs van het bestaan van zwarte gaten heeft geleverd. De zelf meegebrachte lunch eten we op een van de spaarzame plaatsen waar schaduw is. Alleen een goed bereikbaar vierkant wit observatorium gebouw geeft een schaduwstrook van enkele meters waar we even uit de felle zon zijn. Een zwarte kraai die niet schuw is houdt ons gezelschap. Het slimme dier is belust op broodkruimels en wat de vogel zo al nog meer krijgt. Door de hoge temperatuur en de felle zon word ik dorstig. Die halve liter water in mijn rugzak is eigenlijk niet genoeg.

De tocht is spannend, maar zeker de moeite waard. Onderweg worden we beloond met spannende uitzichten. Het eindpunt voor vandaag is Pico de la Cruz, een klein topje met het aangewezen gebouwtje op een hoogte van 2351 meter. Hier komen de beide groepen, de Duitse en de Nederlandse, bij elkaar en wordt er op de laatste gewacht. Vanaf hier is het nog een korte afdaling van tien minuten naar de asfaltweg, waar de bus wacht. Die laatste tientallen meters dalen over het rotspad met z'n vervelende stenen vind ik het moeilijkste stuk van de hele route. In mijn schoen doet al een teen wat zeer en als ik dan die voet een een keer verkeerd neer zet, doet mijn teen pijn. Het is ook hier op de laatste afdaling dat ik het meeste problemen heb om het evenwicht te bewaren.

Als we uiteindelijk weer allemaal en compleet in de bus zitten, ben ik weer heel gelukkig dat ik de route volbracht heb zonder een fatale misstap te maken. Wat nog rest is de zelfde route terug met de bus. Het is heel stil in de bus, iedereen heeft moeite om wakker te blijven. Dromerig kijk ik uit het raampje van de bus waar al die vegetatiegordels weer voorbij komen.

's Morgens is het aan de oostzijde zwaar bewolkt, ik zie het al vanuit mijn bed. Lang denk ik na over een doel voor vandaag. Naar de westzijde, want daar schijnt altijd de zon, denk ik zo. Maar niet te ver, want in een lange wandeling na vier loopdagen heb ik geen trek. Zo kom ik op het idee om naar het bezoekerscentrum van de Taburiente krater te gaan. Het gebouw ligt net aan de snelweg, net na de tunnel door de bergketen en er is een bushalte. Daar zie ik wel verder, een stuk richting de Taburiente lopen of misschien niet. In ieder geval staat er in dat bezoekerscentrum een mooie maquette van het eiland.

Eerst ga ik ontbijten bij La Bodeguita de los Cancajos, hier komen veel lokale mensen en ik vind het er altijd gezellig op het buitenterras. Zo 's morgens hoor ik alleen Spaans om me heen en de ober rent driftig heen en weer om de gasten te bedienen. Het lijken voornamelijk vaste gasten te zijn, die hier regelmatig komen voor koffie en een snel ontbijt. Ik zie zakenmensen die met een ipad en telefoon direct al aan het werk gaan, nog voor de koffie op tafel staat. Wat oudere mannetjes die de krant lezen en aan een half woord genoeg hebben om hun bestelling door te geven. Een busje stopt op de rijweg voor La Bodeguita en de krantenbezorger op hardloopschoenen springt er uit en rent met een verse krant de bar in. Een sprint terug naar het busje en de rijweg is weer vrij. Ik bestel een broodje met een omelet, een bocodillo tortilla, en een zwarte koffie. Net als de vorige keer kijkt de ober verbaasd: “alleen met een omelet?”, Vorige keer kreeg ik een opsomming wat er nog meer bij kan, kaas, ham

Als ik na mijn rustige ontbijt binnen ga betalen, worden achter de bar de eerste borrels al geschonken aan de mannetjes die daar aan de bar hangen. Ook vandaag hoef ik slechts drie euro af te rekenen voor mijn ontbijt.

Ik neem de bus naar de hoofdstad Santa Cruz, dat wordt routine en de muntjes voor een kaartje (1.37 euro) heb ik nu gepast klaar. Op het busstation in Santa Cruz neem ik lijn 300 en zeg bij de chauffeur dat ik naar het visitor centre bij El Paso wil. Vlak na de doorsteek met de tunnel tussen oost en west weet ik dat ik moet opletten. Het betonnen gebouw van het bezoekerscentrum heb ik al twee keer gezien, dus ik ga het herkennen. Op tijd druk ik op de bel en voorin licht het bordje 'parada solicitada' op.

In het lelijke betonnen gebouw van het bezoekerscentrum vind ik al snel de maquette van het eiland. Het geeft een duidelijk inzicht in de drie dimensionale vormen van het eiland, waarbij de enorme krater van de Taburiente dominerend is. Vergeleken met veertien jaar geleden lijkt er wel iets aan de inrichting veranderd te zijn. Met posters wordt het mechanisme van de vulkanische uitbarstingen en de vorming van het eiland duidelijk getoond. Op de grote kaart buiten bekijk ik de mogelijke wandelroutes. Voor de echte doorzetters zijn er zware meer-daagse trektochten in en door de caldera van de Taburiente mogelijk. Dat is voor mij nu niet het doel. Een korte makelijke wandeling lijkt die naar 'Ermita Virgin del Pino' te zijn. Op de kaart bij het bezoekerscentrum lijkt het niet ver en noemt het een wandeling van anderhalf uur. Heen en terug? Dat staat er niet bij. Mijn reisgids noemt het een wandeling van twee en half uur. Ik bekijk de kaarten nog eens en besluit dat het niet ver kan zijn, misschien drie kilometer er naar toe. Daarbij moet ik ook nog de tijden van de bus voor de terugweg in de gaten houden.

Van de wandeling naar 'Ermita Virgin del Pino' krijg ik geen spijt. Het eerste stukje gaat over een rustige asfaltweg en na een splitsing verder over een landelijke asfaltweg zonder verkeer. Over de bergrug die de uitloper van de Taburiente krater is, komen de wolken van de oostzijde aandrijven. Het is een fraaie gezicht als de witte wolken schijnbaar over de bergrug heen lijken te vloeien. Aan deze westzijde is de lucht nog stralend blauw en de wolken lijken vanuit het oosten zich over die bergrug heen te willen persen. Al binnen een half uur sta ik bij de 'Virgin del Pino'. Het is een lief klein kerkje op een verhoogd pleintje. Een majestueuze sparreboom staat als een naar de hemel rijkend symbool naast het kerkje. De door de tijd gehavende houten deuren van het kerkje staan uitnodigend open. Ik kijk even binnen en het lijkt alsof de kerk klaar is voor een dienst. De kaarsen branden, alleen het volk is er nog niet. Volgens de borden met historische informatie staat dit kerkje op het begin van de voormalige en moeilijk te nemen, bergroute van west naar oost. Na de komst van de tunnel werd het leven op het eiland gemakkelijker.

Tijdens de wandeling terug, neemt de wind in kracht toe. Het is net of de wolken uit het oosten nu met geweld over de bergrug worden geblazen. Aan de andere zijde van de hoofdweg is de halte, met bushokje, voor de bus terug. Volgens de tijdtabel gaat het nog ongeveer een kwartier duren voordat de bus uit Los Llanos hier passeert. Naast de bushalte is een bar-restaurant. Eigenlijk omdat ik moet wisselen voor klein geld voor de bus, ga ik in de bar een Cola kopen. Op de bar staat ook een vitrine met muffins. Hier noemen ze die magdalena's. Ja, doe er ook maar een magdalena bij. Met kleingeld op zak en met Cola en muffin ga ik naar buiten, naar het terras, om de mogelijke komst van de bus in de gaten te houden. Net heb ik de Cola half op en ook met de muffin ben ik nog bezig als de bus er al aan komt. Dat is dan tien minuten te vroeg. Met volle mond kan ik nog net zeggen: "naar Santa Cruz".

Vlak voor Santa Cruz passeert de bus bovenlangs op de berghelling al mijn plaats Los Cancajos. Op tijd druk ik op de bel. Als ik hier bij deze halte uitstap, zowat op de vluchtstrook van de snelweg, dan ben ik binnen vijf minuten lopen in mijn hotel. Dat spaart de overstap in Santa Cruz uit.

In Los Cancajos is het nu zwaar bewolkt er staat een stevige wind. Buiten zitten is onaangenaam en zelf met een beetje beschutting op mijn balkon is het te fris. De wolken laten nu ook wat van hun water vallen en het voelt als een lichte motregen. Deze avond zoek ik voor het eerst een restaurant op waar ik binnen kan zitten. Direct achter mijn hotel is een bar-restaurant waar er alleen binnen tafels zijn. Er zijn maar weinig andere gasten en binnen ziet het er uit als een bruin café. Aan het plafond hangen voetbalshirts en langs de muren spandoeken van internationale voetbalclubs. Er is blijkbaar belangrijke een voetbal wedstrijd gaande, Duitsland tegen Mexico. Op een groot tv scherm staat die wedstrijd aan. Vanachter de bar klinkt het radiocommentaar. Het menu is beperkt, alleen pasta en pizza's, maar toch eet ik er heel smakelijk. De bediening is snel en accuraat. Hier binnen voelt het als een warm nest. Als ik daarna weer buiten stap, voelt het daar kil en vochtig. Mijn warme hotelkamer is om de hoek.

Al vroeg op de morgen zie ik al een dicht wolkendek boven Los Cancajos hangen en er waait een stevige wind. Voor het eerst ga ik proberen om een ontbijt te krijgen in het cafetaria beneden in het hotel. De dikke, maar druk doende, beheerder van het cafetaria vind het eerst vreemd dat ik geen ontbijtbon heb. Oh, je wilt een privé ontbijt? Dat kan ook. Ik houd het simpel, alleen koffie en toast. Het spaart zo wel tijd, want ik wil vroeg weg vandaag.

Ik neem de bus naar Fuencaliente, dat is de streek en naar Los Canarios, dat is het plaatsje. Het is een van de meest zuidelijke dorpjes en ligt op 650 meter hoogte, bijna helemaal in de onderste punt van La Palma. De chauffeuse kletst vanaf het moment dat we weggrijden aan een stuk door met kleine meisje dat met haar moeder op de eerste bank voorin zit. De babbelende chauffeuse neemt geroutineerd en met hoge snelheid de vele bochten op de bergwegen. Bij een van de dorpjes stappen moeder en kind uit en dan pas wordt het stil in de bus, maar niet voor lang. De chauffeuse zet de radio aan. Nu zwijgt ze, maar ze neemt alle bochten swingend en met extra zwier. Na drie kwartier is de eindhalte in Los Canarios veilig bereikt en stap ik uit vlak bij het huisje van de 'Informacion'. Aan de dame binnen vraag ik of het mogelijk is om vanaf hier naar de vuurtoren in Faro te wandelen, helemaal op de meest zuidelijke punt van het eiland. Ze kijkt op haar computer naar het weerbericht en ze waarschuwt voor een harde wind, zeker zo meteen vlak bij de kust beneden. Maar als het te erg wordt, moet ik maar omkeren vindt ze. Ze wijst me verder netjes de weg, eerst naar het bezoekerscentrum, dat is vanaf hier de tweede weg rechts en dan de borden volgen. Vervolgens dan de bewegwijzerde route van de GR131 volgen. "Over twintig minuten sta je op de eerste vulkaan", zegt ze.

Het klopt helemaal, het 'centro de visitante' is met gele borden duidelijk aangegeven. Het is gebouwd in de helling van de San Antonio vulkaan. Er voor ligt een groot parkeerterrein dat bijna leeg is. Daar voor weer een wachthuisje met een mevrouw die vijf euro toegang in ontvangst wil nemen voor een bezoek aan de vulkaan en het bezoekerscentrum. Eigenlijk heb ik die vulkaan veertien jaar geleden al gezien. Toen vond ik het niet echt bijzonder en het zal in de jaren niet veranderd zijn. Het is en blijft een zwart gat in de grond. Voordat de kassamevrouw mij aansprak had ik het pad van de GR131 al gezien. Dus ik vraag aan de mevrouw of ze het goed vindt dat ik niet haar vulkaan bezoek, maar het pad kies dat buiten haar terrein al naar rechts afslaait. Volgens haar zou ik dan niet in Faro terecht komen, maar bij het plaatsje Teneguia. Ik denk nog, deze mevrouw kent haar eigen omgeving niet eens, maar ik groet haar met 'adios'.

Ik heb gelezen dat als ik het lange-afstand wandelpad, de GR131, blijf volgen ik vanzelf in Faro uitkom, bij de oude en de nieuwe vuurtoren op het meest zuidelijke puntje. Rustig volg ik het dalende pad van grijze lava gruis. Je zakt er diep in weg en als je de hakken van de schoenen stevig er in drukt, glijdt je niet naar beneden. De omgeving is grijs, kaal en rotsig. Soms is er een groen struikje of een cactus, maar het landschap toont zich desolaat. Het dalende pad maakt een ruime bocht om de San

Antonio vulkaan, die ik niet bezoek. Met het stijgen van de zon aan de hemel trekt ook de bewolking wat weg. De blauw kleurende lucht met wat stapelwolkjes geeft kleur aan het anders zo grijze landschap.

Het pad varieert van steil afdalend, dan weer over grijze-bruinen lavastenen stappen of comfortabel over een redelijk harde grijze weg. Bij de makkelijke stukken haal ik de andere wandelaars royaal in. Deze route is populair, nog niet eerder heb in La Palma zoveel wandelaars gezien als hier. De meesten lopen met bergstokken. Volgens de informatie op de borden aan het begin, zou de tocht omlaag ruim drie uur duren. In mijn tempo verwacht ik in twee uur beneden bij de vuurtorens te zullen zijn. Als ik zie in welk langzame tempo de wandelaars in complete uitrusting en met stokken zich voortbewegen, dan begrijp ik dat men er drie uur voor opgeeft. De wind is behoorlijk stevig, het lijkt wel op orkaankracht. Er zijn momenten dat ik echt tegen de wind in moet duwen, of soms lijkt de wind mij weg te blazen. Een rechte koers lopen lukt dan niet meer en ik ploeter met een dronkenmansgang tegen de wind in, zwabberend van links naar rechts. Gelukkig zijn de paden niet zo smal en zijn er weinig ravijnen.

Na anderhalf uur lopen in dit desolate heuvellandschap, zie ik dan toch schuin beneden voor mij, de rood-witte kleuren van de nieuwe vuurtoren. Even later zie ik van boven ook hoe een asfaltweg naar Faro toe kronkelt. De route GR131, aangegeven met rood-witte markeringen schrijft voor om de haarspeltbochten in de asfaltweg af te snijden via een glijdend, stenig lavapad. Dan ben ik zo eigenwijs om dan toch voor de iets langere, maar veel makkelijker lopende asfaltweg te gaan.

Na ongeveer twee uur lopen en voornamelijk dalen, sta ik dan toch tegenover de rood-witte vuurtoren van Faro, met daarnaast de oude, in vuile bruine zandkleuren. De oude toren, nu niet meer gebruikt als vuurtoren, is nu ingericht als kantoor van de 'Reserva de Marina de La Palma' en als bezoekerscentrum. In de voet schijnt een museum ingericht te zijn, waarin je jezelf in de onderwaterwereld waant, aldus mijn reisgids. Bij de entree betaal ik daarom twee euro toegang. Die tentoonstelling stelt niet zoveel voor. Het is een schemerige ruimte met een blauw verlichte glazen vloer, die moet lijken alsof je over de zeebodem loopt. Midden in het zaaltje hangt een

kunststof dolfijn in een vangnet en aan de wanden hangen replica's van zeevissen. Op een videoscherm wordt een film over het onderwater zeeleven vertoont. Het valt mij wat tegen en ik heb geen geduld om die hele film te bekijken. Waardevoller vind ik de bevestiging die ik krijg van de man bij de kassa, dat er inderdaad een bus vertrekt vanuit Faro naar de bewoonde wereld boven. En wel om kwart over twee en dan de volgende twee uur later. Dat klopt met de tijdtabel van de bussen die ik heb, maar die ik nooit helemaal vertrouw.

Interessanter vind ik het naast de vuurtorens gelegen bedrijf voor de zoutwinning. Uit zeewater wordt zout gewonnen. Aan de voet van de klippen, waar de branding eindeloos tegenaan slaat, strekken de 'Salinas de Fuencaliente' zich uit, in de vorm van een groot schaakbord. Eerder had ik er al foto's van gezien van de waterbakken en de witte bergen zeezout, maar in het echt is het indrukwekkender. Het wit van het zout en het roze van het indrogende water steekt mooi af tegen het grijs van de vulkanische omgeving.

Nog verrassender vind ik het luxueuze restaurant wat hier vlak naast de vuurtorens aan de kust ligt. De luxe en de netheid van dit restaurant 'El Jardin de la sal' contrasteert met het woeste en deoliete vulkanische landschap. In de tijd dat ik op de bus moet wachten, durf ik het aan om hier een koffie te bestellen. De prijs is ook buitengewoon, niet eens de helft van wat je in Nederland zou moeten betalen.

De bus komt keurig op tijd voorrijden. Ik heb nog wel voldoende energie over om eventueel de wandeling terug te maken naar Los Canarios, maar dan 600 meter klimmend omhoog en waarschijnlijk langer dan twee uur. Toch ben ik blij dat ik met de comfortabele bus terug kan. Nog een tiental andere bezoekers gaan mee. De meesten daarvan stappen uit bij de halte die hoort bij het meest luxe hotel op het eiland, La Princess de la Palma. Ik mag nog door tot Los Canarios. Voorin zittend zie ik hoe de chauffeur soepel de slingerende bergweg omhoog neemt. In Los Canarios koop ik in de tijd dat ik op de volgende bus, richting Santa Cruz, moet wachten een warm broodje bij een bakkerij. Terug in Los Cancajos is ook daar de zon gaan schijnen tussen de gaten in het wolkendek door.

Het voelt aan alsof ik een marathon gelopen heb. Wandeling 36 uit mijn boekje met 63 wandelingen staat beschreven als gemakkelijk, goed aangegeven, niet al te steil en goed begaanbaar. Het is een rondwandeling met een duur van 4 uur en een kwartier. Toch voel ik mij gebroken als ik na 9 uur onderweg weer in mijn hotel terug ben.

Vroeg op deze ochtend staat er op het oostelijk deel van het eiland een stevige wind en het is zwaar bewolkt. De branding van de zee slaat met kracht tegen de golfbrekers voor het strand. Met witte schuimkoppen spat het bruisende zeewater meters omhoog. Reden des te meer om een wandeling op het westelijk deel van het eiland te gaan doen. Ik kies voor de rondwandeling vanuit Los Llanos naar Tzacorte, dan omhoog klimmen naar het uitkijkpunt Mirador del Time. Hier in de bar op deze hoge top serveren ze uitstekende barraquito's. Dat is al een reden om hier naar toe te gaan. Dan weer dalen naar een kloof en vandaar uit terug naar de grote stad Los Llanos. Zoals gezegd, een geschatte duur van ruim vier uur.

Bij het kijken naar de tijden voor de bus naar Los Llanos vergeet ik dat het vandaag zaterdag is, dus rijden de bussen minder vaak. Hierdoor wacht ik bij mijn hotel een half uur te lang op de bus en mis ik in de hoofdstad de overstap naar de bus naar Los Llanos. Ik vind het geen straf, bij het busstation is een fijn cafetaria waar goede koffie geschonken wordt. De rit naar Los Llanos duurt een uur en ik heb deze route al een paar keer eerder gezien. Zoals verwacht is na de doorgang onder de tunnel tussen oost en west het wolkendek bijna verdwenen en is het hier stralend zonnig. Met de beschrijving in het boekje is het begin van de route makkelijk te vinden. Eerst de lange avenue Enrique Mederos helemaal aflopen en daar staan de rood-witte streepjes van de bewegwijzering ook weer op stenen en muurtjes. De hoofdstad ligt op een hoogte van 340 meter en het pad daalt gestaag maar steil af richting een kloof. Hoewel het steil omlaag gaat is het redelijk goed beloopbaar, de ronde stenen van het plaveisel lopen wat vervelend.

De diepe kloof ligt vol met bananenplantages. Enkele plantages zijn afgeschermd met fijnmazige netten om de temperatuur binnen hoog te houden en de insecten buiten. Aan de overzijde van de kloof rijst een aanzienlijk bergmassief op. De autosnelweg zie ik langs de bergwand omhoog zigzaggen, volgens de kaart hoef ik daar niet tegenaan omhoog te klimmen. De oversteek over het bijna diepste deel van de kloof gaat via een voetgangersbrug. Volgens mijn boekje mag ik nu richting het strand van Puerto de Tzacorte gaan, gemakkelijk langs de

autoweg. Dat kan hier zomaar, lopen langs de snelweg. Er is geen vluchtstook, maar naderende auto's houden royaal ruimte. Als een verrassing ligt er aan deze weg een fraai kerkje, de Santuario de las Angustias. Het meest opvallende vind ik de fraai in het zonlicht glimmende koperen torenspits

Bij de aankomst op de strandboulevard van Tzacorte lig ik nog op het tijdschema uit het boekje. Het is een kleurig klein stadje met gezellig uitziende horeca gelegenheden. Het aanzicht van

Tazacorte wordt gedomineerd door de imposante steile wand El Time die haast uit zee lijkt op te rijzen. Volgens de route moet ik die steile rotswand gaan beklimmen. Vanaf een afstand gezien lijkt dat haast onmogelijk, maar er zijn altijd de zigzaggende oude paden te vinden die al eeuwenlang gebruikt zijn. Het informatiebord aan de voet en bij het begin van het pad geeft aan dat de tijdsduur voor de klim omhoog ongeveer een uur is en voor de moeilijkheidsgraad geeft men aan: easy/low. De beklimming van het keienpad is wel te doen. Het pad is nauwelijks een meter breed, vol met grote en kleine keien en loopt vlak langs de steile afgrond omlaag. Met de benodigde inspanningen heb ik niet zoveel moeite. Maar wel word ik er weer mee geconfronteerd dat ik hoogtevrees heb. De angst voor uitglijden en vallen maakt mij extra voorzichtig. Van het fraaie uitzicht op de kust, het stadje Tazacorte vanaf boven af gezien krijg ik niet veel mee. Ik concentreer mij volledig op het pad. Tot mijn verbazing passeren er enkele hardlopers die rennend en springend in een hoog tempo de afdaling maken, ik zou het niet durven.

Na drie kwartier, volgens mijn boekje een ruim half uur, ben ik boven aan de rotsmuur. Ik had gehoopt dat dit het einde van de klim zou zijn, maar het pad gaat verder over de rots zelf. Nu niet meer langs de afgrond, maar de helling van het pad door bananenplantages doet mijn hartslag flink stijgen. Zelden heb ik op wandelingen zulke steile paden meegemaakt als hier op La Palma. Het is toch nog wel een uur flink zweten tot ik bij het geplande rustpunt ben, het cafetaria op het uitzichtspunt El Time op een hoogte van 510 meter. Zoals ik al weer ruim een week geleden op de eerste busexcursie gemerkt heb, hebben ze hier uitstekende barrequito's, een soort koffie cocktail. Op het terras in de schaduw van een parasol bestel ik een barrequito en een halve liter water. Ik hoop dat het voldoende energie geeft voor het tweede deel van de tocht.

Nu pas kom ik, naar later blijkt, aan het voor mij zwaarste deel van de tocht. Het hoogteprofiel geeft aan, 580 meter afdalen tot in de kloof en dan weer 340 meter stijgen om bij het beginpunt in

Los Llanos te komen. Die afdaling begint direct al na de barrequito en verloopt langs de bijna loodrechte helling van de kloof die ik aan het begin van de wandeling gezien heb. Die afdaling gaat over een zeer smal en steil pad omlaag. De moeilijkheid vind ik de onregelmatige keien. Het maakt dat ik moet nadenken bij iedere stap hoe ik mijn voeten zet. Door mijn angst voor vallen, uitglijden en mijn hoogtevrees gaat het tergend langzaam. Soms stap voor stap, voet voor voet en steeds iedere stap afwegen. Echt lastige stuken doe ik op handen en voeten. Onderweg vraag ik mij af waar ik aan begonnen ben. Het wordt al steeds later en mijn schaduw wordt steeds langer. Mijn enige doel is nu nog om voor donker van deze berg af te komen. Het duurt heel lang voordat ik bekende oriëntatiepunten zie, zoals het kerkje en de voetgangersbrug over de kloof. Onderweg passeren enkele hardlopers, die met snelle pas omhoog rennen.

Na de aankomst op het zowat diepste punt in de kloof, de Barranco de las Angustias, lijkt het ergste leed geleden. Nu rest alleen nog maar een klim omhoog over keienpaden, en stukken ruw beton om in de 340 meter hoger gelegen stad Los Llanos aan te komen. Ook hier weer word ik er mee geconfronteerd dat dit het steilste eiland ter wereld is. Door de helling van het pad gaat het langzaam. Weer verbaas ik me over die zeker tien hardlopers die ik vandaag ben tegengekomen die al deze steile bergpaden moeiteloos lijken te nemen. Van een gids heb ik deze week gehoord dat er een jaarlijkse hardlooptwedstrijd op La Palma is die over de ongeveer 100km lange bergrug over het midden van het eiland gaat, de beroemde GR131 route. Misschien waren de lopers die ik vandaag gezien heb aan het trainen voor die wedstrijd. Het lijkt mij dat alleen de allersterkste ultra lopers dit kunnen volbrengen.

Mijn binnenkomst in de stad Los Llanos, aan het einde van de laatste klim, voelt ook aan als de finish van een marathon. Wat nu nog rest is de anderhalve kilometer lange rechte avenue Enrique Mederos helemaal aflopen. De brede hoofdstraat is zowat geheel verlaten en in de verte hoor ik een torenklok zes uur slaan. In de vlakke rechte straat daalt mijn hartslag en gaat mijn tempo weer omhoog. Ik kijk nogmaals op mijn horloge en schat in dat ik de bus van half zeven voor de rit naar Los Cancajos makkelijk kan halen.

Over de route heb ik precies 6 uur gedaan, iets meer dan de beschreven tijd van 4 uur en een kwartier, exclusief pauzes. Dat komt dan voornamelijk door mijn angstvallige en voorzichtige afdalingen. Tijdens de bustrit richting de hoofdstad Santa Cruz van een uur rust ik weer uit. Direct nadat de bus aan de andere kant van de tunnel uitkomt, zie ik de donkere wolken al weer hangen boven de oostelijke zijde van het eiland. In het plaatsje Los Cancajos, waar mijn hotel staat is het guur en stormachtig. Voor de avondmaaltijd ga ik naar de pizzeria, direct om de hoek. Tijdens het eten van mijn pizza Hawaï en en het kijken naar het Spaanse TV-journaal, neem ik me voor niet meer van dit soort wandelingen te gaan doen, In ieder geval neem ik morgen, zondag, een rustdag.

Naschrift: de kloof waarin ik op de steile hellingen doodsangsten heb uitgestaan, heet officieel 'Baranco de Las Angustias'. Vaker wordt het de 'Kloof der Angsten' genoemd. Na deze wandeling vind ik die naam wel passend. Nu is die naam niet ontstaan door wanhopige wandelaars, maar heeft een historische betekenis. Citaat: "De Baranco de Las Angustias (Kloof der angsten) geeft toegang tot de centrale krater die het hart van La Palma vormt. De Spaanse veroveraars hadden alle Canarische eilanden onder controle, maar slaagden er niet in de stam Benahaors, onder leiding van koning Tanasau, die in de krater leefde te overwinnen. Ondanks de musketten en ijzeren wapens waarover ze beschikten waren de Spanjaarden niet opgewassen tegen de stenen die de simpele geitenhoeders van boven af de baranco in lieten rollen om daarmee steenlawines te veroorzaken. Vandaar de door de Spanjaarden gekozen naam 'Kloof der Angsten'.

De dag begin ik met een compact ontbijt op mijn favoriete terras. Terwijl ik bezig ben met mijn broodje met daartussen een omelet, observeer ik het leven van de Spaanse bevolking. Men ontbijt snel, of onderweg naar het werk. Op de weg staat een politiewagen dubbel geparkeerd. Twee agenten drinken staand aan een tafeltje een kop koffie. De slanke, geheel in het zwart geklede, serveerster brengt snel een broodje voor beide agenten op een bordje. Een mollige dame kruipt op een kruk bij de agenten en maakt een praatje. Het leven is hier relaxt en gemoedelijk. Tegenover het terras is een bushalte en hier neem ik de bus naar het nabij gelegen plaatsje San Pedro, gesitueerd op een berghelling

San Pedro - Gemeentehuis

Toch vandaag maar weer een wandeling, volgens mijn boekje een korte waar drie uur voor staat. Het beginpunt is in het dorpje San Pedro, het is maar een kwartiertje met de bus en ligt op een hoogte van 340 meter. Het is een leuk plaatsje en ik was al vaker met de bus hier doorheen gekomen. Vooral het gemeente huis dat in de kleuren blauw en rood geschilderd is, vind ik opvallend. Ook vandaag is de route weer netjes aangegeven met geel-witte markeringen en de tekst in mijn boekje geeft de aanvullende beschrijving. Het gaat al snel naar een 'mooie camino' die door een dal omhoog gaat. Uit ervaring weet ik nu dat met een camino een vervelend keienpad bedoeld wordt. Het is een klim door een bebost gebied tegen de berg omhoog. Mijn boekje spreekt over bronnen die ik tegen ga komen, het blijken niet meer dan enkele betonnen waterbakken te zijn. De taal in mijn boek is beeldend, het spreekt over "een indrukwekkende oerwoudbarranco, waarna het pad omhoog kronkelt". In de praktijk ploeter ik voort over een sterk klimmend pad vol met stenen en keien. Ik blijf uitkijken voor rollende stenen en glibberige bladeren om vallen te voorkomen. Op moeilijke stukken klim ik op handen en voeten, dat geeft mij meer stabiliteit.

De boswandeling blijft ongeveer op een hoogte van 500 meter, daalt dan eens naar een dal en stijgt dan weer naar een volgende bergrug. Bij een splitsing sta ik mijn routeboekje te bestuderen en als ik opkijk zie ik vlak voor mij twee wilde honden. Zijn het honden? Zijn het wolven? Het zijn slanke magere honden en te snel zijn ze weer weg om er een foto van te maken. Eerder had ik al witte bordjes gezien met een afbeelding van een zwarte hond. Het leken van die bordjes die je wel eens ziet bij een hondenuitlaatplaats. Ik snapte die bordjes niet. Later zoek ik informatie op over de fauna van La Palma en dan lees ik dat er de Canarische jachthond voorkomt die jaagt op wilde konijnen. Dus waarschijnlijk waren het twee jachthonden die ik gezien heb. Ze liepen naast elkaar en toonden voor mij geen enkele belangstelling.

Een klein uur later op een plek waar de bebossing minder dicht is en het terrein wat vlakker stuit ik op een kudde koeien. Op het smalle pad ligt een crèmekleurig koe. Het pad is volledig geblokkeerd. Ik kan er niet links langs want daar is een afgrond, ik kan er niet rechts langs want daar is begroeiing. Koe en ik kijken elkaar een tijdje aan en ik vraag me af wat ik moet doen. Over de koe heen kruipen is wel de laatste mogelijkheid. De koe schijnt het te begrijpen, staat

langzaam op en klautert iets omhoog en gaat in de begroeing grazen. In de volgende bocht tref ik nog vier koeien aan liggend op het pad, ook hier is er niet door te komen. Alle vier de dieren hebben een touw om de nek dat met een pin in de grond vast zat. Inderdaad vast zat, nu ligt het los. Dat geeft de dieren de mogelijkheid na intern beraad om op te staan en plaats te maken voor mij als wandelaar.

Een reden dat ik deze wandeling gekozen heb is dat er rotsnissen met heiligenbeeldjes beloofd zijn. Het is na ongeveer twee en een half uur lopen en na de laatste klim dat er in de rots links van het pad een grot verschijnt. De uitgehakte nissen in de grot staan vol met beeldjes, kruizen, bloemen en poppen. Het is tevens een mooie rustplaats. Er is een fonteyntje met een kraan waar stromend water uit komt en er staan twee rode houten stoelen. Een groen bankje in de hoek van de grot geeft een leuk overzicht over de grappige uitstallingen en het panorama wat tussen de bomen zichtbaar is.

Het is nu nog maar een klein uurtje lopen over gemakkelijke wegen om in het dorp San Pedro terug te komen. Eerst ga ik op zoek naar de bushalte voor de rit terug. Vervolgens stap ik op het cafeetje, met terras af dat ik al gezien had. Het café is zowat leeg, aan de bar hangt een man. De barkeeper is een wat knorrige dikke brombeer die slecht 1.20 vraagt voor een blikje Coca Cola. Buiten in de schaduw van een parasol wacht ik het vertrek van de bus af, die op deze door de weekse dag ieder half uur rijdt.

Zo tegen het einde van mijn verblijf op La Palma, besluit ik de laatste volledige dag rustig en risicoloos door te brengen. Even geen inspannende en gevaarlijke bergwandelingen alleen, maar een bustour met veertig andere gasten in een comfortabele touringcar. Bij de grootste organisatie voor natuurexcursies alhier, 'Natour', heb ik een tour geboekt met de vage titel: 'La Palma natural, betoverende plantenwereld'.

Tot mijn verbazing blijkt een groot deel van het veertig koppige gelegenheidsgezelschap uit Spaans-taligen te bestaan, dan een vrij grote groep Duitsers, wat Engelsen en een paar Nederlanders. Die vier talen is lastig voor de reisleidster en tegelijk gids, genaamd Rosy, maar ook voor ons passagiers. Als gids heeft ze veel te vertellen, maar dat moet ze nu vier keer achter elkaar doen. Bij alles wat we vanuit de bus zien en onderweg tegenkomen, vertelt ze eerst een deel van het verhaal in het Spaans, dan in het Duits, Nederlands en Engels. Het maakt dat je alles vier keer hoort, hoewel ik van het Spaans nog te weinig bergrijp en dat je zelf ook steeds moet schakelen tussen de talen. Dat is best vermoeiend en ook dat Rosy bijna continue aan het woord is. Vaak denk ik, laat haar nu even ophouden. Normaal lost de organisatie dit op door meerdere bussen in te zetten en meer, gelijk-talige, groepen te formeren. Maar omdat het nu voor het toerisme het 'laag seizoen' is, waren er niet voldoende deelnemers voor meerdere bussen.

De route gaat vandaag uitsluitend door de noord-oostelijke kuststreek. Het eerst stoppunt is bij de kloof van Nogales. Met veel moeite manoeuvreert de chauffeur over een smalle weg omhoog naar een uitzichtspunt. Op een steen staat duidelijk 'San Bartolo', zo heet het punt hier. Volgens de beschrijving horen we hier het 'verhaal van de verliefde herder'. Ondanks dat Rosy veel praat is haar verhaal kort. Er is een oud gebruik dat schaapsherders een stok gebruiken als richtmiddel om van rotsen af te springen voor het in bedwang houden van de schaapskudde. Bij jongemannen is dat gebruik uitgegroeid tot een sport om van zo hoog mogelijke rotsen af te springen en precies op een muntje te landen. Men maakte hiermee veel indruk op potentiële verloofdes. Het springen ging ook wel mis met fatale gevolgen. Het monument op het uitkijkpunt memoreert hieraan.

Het is al tegen het middag uur als we aankomen bij het Laurierbos van Los Tilos. De bedoeling is om daar een korte wandeling te maken, waarbij Rosy ons de vier soorten laurierbomen gaat laten zien. De bus parkeert enkele honderden meters voor het bezoekerscentrum. Verder kan de bus niet komen op de smalle en steile asfaltweg. Het is hier dat ik opeens een déjà-vu krijg van veertien jaar geleden. Het was op de eerste dag dat ik rondreed in mijn kleine huurauto. Al op de vroege morgen zette ik koers naar Los Tilos. De route ging er naar toe met een smalle, steile en slingerende asfaltweg. Helemaal vertrouwd met deze auto was ik nog niet. Het was in een scherpe bocht naar rechts dat de weg daarna meteen supersteil omhoog ging. Precies in die bocht kwam ik door te weinig snelheid tot stilstand. Onwennig met de koppeling kreeg ik de auto niet met voldoende snelheid vooruit. Ook de handrem slipte en de auto zakte achteruit, richting een afgrond. Het zweet brak mij uit en waarschijnlijk met een overmaat op het gaspedaal en een slippende koppeling kreeg ik de auto weer onder controle en ging ik weer omhoog. Precies in deze bocht sta ik vandaag weer maar met beide voeten stevig op het asfalt. Nu leidt Rosy ons via een trappetje en tunneltjes naar een waterval. Vanaf een rotswand stort een stevige waterval naar de bodem van de kloof. In mijn reisgidsje lees ik later dat het een kunstmatige waterval is. Het verhaal van de vier soorten laurierbomen volg ik niet helemaal. Er is er maar eentje die ik kan onthouden en dat is de stinklaurier. Maar deze boom ruikt alleen vies als de bast beschadigd wordt.

Nog het minst boeiend vind ik de stop bij La Tosca. Hier staan we met z'n allen vanaf een uitzichtspunt te kijken naar een groepje van 22 drakenbloedbomen diep in een dal. Het is een bijzondere boom, meer een plant eigenlijk, met een zekere mystiek er om heen. Maar drakenbloedbomen, ook wel drago's genoemd had ik al eerder van dichtbij gezien.

Voor de lunchpauze is er een restaurant in een recreatiepark uitgezocht, het Parque de la Laguna. Inderdaad staat dit restaurant, 'Las Goteras', beschreven en aanbevolen als een authentiek restaurant. Snel ruim veertig mensen bedienen is haast onmogelijk. Daarom wordt er de mogelijkheid geboden om al vanuit de bus een bord met tapa's te bestellen tegen een lage prijs. Maar als ik hoor wat de tapa's inhouden, geitenkaas en konijnenvlees, dan hoef ik al niet meer. Het gebeurt vaker op vakanties dat ik 's middags niet eet. Dus ook vandaag ga ik niet naar binnen. Op een bankje buiten erger ik mij aan de overmaat aan herrie die er door de ramen naar buiten komt.

In de laatste plaats waar we stoppen, San Andres, was ik al geweest tijdens de eerste busexcursie. Weer hoor ik het verhaal over de groeicyclus van de bananenplant aan, maar nu in vier talen. Weer gaan we de rumfabriek in, maar nu maken we wel een korte excursie door de fabriek zelf. Het verhaal van Rosy in de fabriek is kort, want ze wordt ziek en misselijk van de lucht die er hangt. Pas als ze achter de bar de proefglaasjes rum kan inschenken wordt ze weer vrolijk.

Vanaf San Andres is het nog een ruim half uur rijden naar Santa Cruz en Los Cancajos, waar de gasten voor hun hotel afgezet worden. Bij het uitstappen krijgt een ieder een hand van de chauffeur en Rosy. Jammer vind ik het altijd dat bij deze eendaagse trips het contact tussen de gasten onderling er nauwelijks is.

Terug in het hotel ga ik op zoek naar informatie over de ophaaltijd voor de bus die mij naar het vliegveld gaat brengen. Waar het zou moeten staan is het nog niet te vinden. De receptioniste belt in de loop van de avond met de TUI organisatie en komt mij dan de tijd persoonlijk op een briefje brengen.

Op de laatste dag van een reisje is het een logistieke puzzel hoe alles te regelen. Uitchecktijd van het appartement, bagage opslaan, wat is de vertrektijd van het vervoer naar de luchthaven en hoe breng je de tussenliggende uren door? Het zou zo moeten zijn dat de hostess in het informatiehoekje

ergens noteert op welke tijd je de bus voor het transport naar de luchthaven kunt verwachten. Op de avond er voor was er nog geen informatie, dus ik wendde mij voor raad naar de receptie van het appartementencomplex. De bereidwillige receptioniste belde naar de TUI hostess, maar kreeg geen gehoor. Ze beloofde later op de avond het nogmaals te proberen. Heel attent kwam ze die avond mij een briefje brengen met de tijden: bustransport om 15:40 uur en vertrek van de vlucht om 17:10 uur. Daar zit maar anderhalf uur tussen. Nu is de luchthaven wel erg dichtbij, maar toch vertrouwde ik deze informatie niet.

Een gemakkelijke manier om de dag tot aan het vertrek door te brengen is een tweede bezoek aan de hoofdstad Santa Cruz. Na uitcheck en het opbergen van de bagage neem ik de bus naar Santa Cruz. De dag begon met een zware bewolking, maar nu ik eenmaal in de belangrijkste winkelstraat O'Daly wandel, breekt de zon flink door de wolken. In de verkeersvrije, met oude keitjes geplaveide straat kies ik de schaduwzijde. Op deze vroege morgen is het gezellig druk in de winkelstraat en ik zie gebouwen en winkels die nog niet eerder opgevallen waren.

Eerder was ik al even in de overdekte markthal geweest, maar nu ga ik er weer naar binnen om wat foto's te maken. In de ruime hal is het licht mooi en de uitstallingen van groente en fruit schitteren in volle kleuren. Men is hier blijkbaar gewend aan toeristen, want ik kan hier foto's maken zonder met tomaten bekogeld te worden. Dat heb ik op andere markten wel eens anders meegemaakt. Het verlengde van de hoofdstraat O'Daly komt uit op een gezellig

pleintje met twee terrassen. Hier bestel ik maar eens een zwarte koffie Americano bij Café Habana, niet omdat ik nu zo'n trek in koffie heb, maar meer om de resterende uren te vullen. Gefascineerd kijk ik naar de Spaanse bevolking en ook naar die enkele toeristen die in de schuin aflopende straat voorbij komen. Ik verbaas me over de omvang van menig dame of heer. Hoe is het mogelijk dat mensen zo ton rond kunnen worden?

Helemaal aan het einde van deze straat is het maritieme museum, met als blikvanger een replica van het schip waarmee Columbus Amerika ontdekte, De Santa Maria. Volgens de geschiedenis was La Palma de laatste haven voor de oversteek over de grote oceaan. Eerder al had ik foto's van dit schip gemaakt, dat hoewel het hout lijkt, van beton gemaakt is. Op ansichtkaarten en in reisboeken zag ik foto's van dit schip die vanaf een betere positie waren genomen. Nu ik hier beter om me

heen kijk, zie ik waar vandaan die waarschijnlijk genomen zijn. Ik klim een eindje omhoog en kom zo op de doorgaande weg die zich tegen een bergwand aanslingert. Zo maak ik een foto van boven af, waarop het hele schip te zien is.

Veertien jaar geleden heb ik voortreffelijk gegeten op een terrasje met groene, gietijzeren stoelen en tafels. Op een gezellig pleintje vind ik dit plek je opnieuw. Er ligt een menukaart op tafel en ik denk vast na over een bestelling in afwachting van een ober of serveerster. Ik wacht een kwartier, er komt niemand, dan stap ik op en loop verder. Voor het definitieve vertrek heb ik graag nog een kleine warme maaltijd. In de drukke winkelstraat O'Daly heb ik genoeg gelegenheden gezien. Het loopt tegen het middaguur en op alle buitenterrassen zijn de tafels bezet. In een zijstraat zie ik een bord staan met 'Menu diario', met twee gangen, koffie en een nagerecht voor slechts zeven euro. Dat is wel erg aantrekkelijk. Buiten zijn er genoeg tafels vrij, maar er staat een sterke wind die vanuit zee het zijstraatje in blaast. Daarom ga ik naar binnen in dit kleine eetcafé. Ik vraag wat het menu van de dag inhoudt en mag achter de bar in de pannen kijken. In de eerste pan zie ik een prutje met erwten, bonen en vlees en in de tweede pan een onherkenbare vis. Ik besluit het te nemen. Het wordt toch nog een zware maaltijd met een broodje, een flink bord met de bonenprut, een tweede gang met vis en gekookte aardappels, een flesje Cola, een puddinkje en koffie na. Ik krijg het haast niet op. Bij het afrekenen hoef ik voor dit alles echt maar zeven euro te betalen.

Om zeker te weten dat ik op tijd bij het appartementencomplex terug ben, voor de bus naar de luchthaven, neem ik geen risico's. Met de openbare bus terug, lijn 500 die ieder uur gaat, zou kunnen. Toch besluit ik te gaan lopen terug naar Los Cancajos. Een bekende route en ik doe er precies 50 minuten over.

Terug, meld ik bij de receptie dat ik twijfels heb over de gemelde ophaaltijd voor de luchthaven. Belangrijk is dat de meneer achter de balie weet dat ik er ben en ik installeer mij op een bank in de lounge. Eigenlijk zit ik al twee uur voor de afgesproken tijd klaar. Tot mijn opluchting komt de

receptionist mij om precies 14.40 uur waarschuwen dat de bus naar de luchthaven buiten klaar staat. Dat is dus een uur eerder dan telefonisch afgesproken. Ik prijs mij gelukkig dat ik ge-anticipeerd heb. In noodgevallen had ik ook een taxi kunnen nemen naar de luchthaven, of het zelfs kunnen lopen, zo dichtbij is het. Maar met een reistas en handbagage zou dat toch overmatig zweten betekenen.

Op de luchthaven, bij de incheckbalie, zie ik de TUI hostess weer. Ik spreek haar er op aan dat er wat misgegaan is met vermeldde ophaaltijd. Zij snapt ook niet hoe dat kon. "Ach ja", zegt ze op z'n Belgisch, "een miscommunicatie dat kan gebeuren".